

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VII. Morosa delectatio est peccatum ejusdem speciei, cujus est
actus illicitus, de quo habetur delectatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

ut laxiores nonnulli faciunt apud Guinenium tr. de matrim. proposit. 4. & 6. Neque sanctitas christiani conjugii, nuptialisque benedictio tam immanem Christianorum libidinem excusat à grandi peccato; hoc enim sine horrore vix aut ne vix quidem cogitari potest, cum Apóstolus dicat, quòd eos vocavit Deus non in immunditiam, sed in sanctificationem, ut sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderii, sicut Gentes, quæ ignorant Deum. 1. Thessalon. 4.

CAPUT VII.

Morosa delectatio est peccatum ejusdem speciei, cujus est actus illicitus, de quo habetur delectatio.

- 50 **E**st communissima sententia Doctorum, Epóst. S. Thomam proximè referendum, & S. Antonium p. 2. tit. 5. c. 1. §. 6. contra Valquez, Azorium, Reginaldum, & Castro-Palaum. Dicit ergo assertio, quòd morosa delectatio de copula soluti cum soluta pertineat ad speciem fornicationis, de copula cum conjugata ad speciem adulterii, de copula cum Moniali ad speciem sacrilegii; ideòque explicandum sit in confessione delectationis objectum.
- 51 **P**robatur 1.º. autoritate S. Thomæ q. 15. de verit. a. 4. ad 8. dicentis quòd delectatio alicujus operationis, & ipsamet operatio, ad idem genus pertinent, sicut & operatio virtutis, & delectatio de eadem, ad eandem virtutem pertinent. *Fusti enim est, & operari, & delectari de justis operibus.* Et infra: *Delectatio, qua consequitur cogitationem ex parte rei cogitata, in idem genus coincidit cum delectatione exterioris actus...* Unde constat, quòd talis delectatio, secundùm genus suum, inordinata est, inordinatione quæ est inordinata delectatio exterior. Et a. 6. *Delectatio alicujus operationis, & ipsa operatio, ad idem genus peccati reducuntur.* Et in 4. dist. 31. q. 2. a. 3. *Secundùm Philosophum in 10. Ethic. idem judicium est de delectatione & opere.*
- 52 **2.º.** ratione ejusdem S. Doctoris ad 8. supra, quia nullus delectatur in aliquo, nisi afficiatur ad illud: nullus proinde delectatur de fornicatione, sine affectu ad fornicationem; affectus verò ad fornicationem contrahit malitiam illius; eò quòd affectus ad objectum, sicut & amor illius, speciem contrahat ab objecto, juxta illud Osee 9. *Facti sunt abominabiles, sicut ea qua dilexerunt. Et talis est unusquisque, quale est quod diligit.*
- 53 **Nec hoc verum est de solo affectu & amore efficaci.** Quare enim affectus efficaces ab objectis specificantur? Nonne quia essentialiter in ea tendunt? Atqui etiam inefficaces essentialiter in ea tendunt.
- 54 **Nec magis verum est, quod aliqui dicunt, affectus inefficaces specificari à solis objectis formalibus, seu motivis.** Tam enim inefficaces, quàm efficaces, specificantur ab objectis, etiam materialibus, secundùm omnem

specificam rationem, quæ illis cognoscitur in esse. Quemadmodùm enim affectus inefficaces malitiam mortalem sumunt ab objecto mortaliter malo, cognito ut tali, etiam si non ferantur in objectum mortaliter malum formaliter ut tale; ita speciem mortalis malitiae sumunt ab objecto mortaliter malo malitiæ talis speciei, cognito ut tali, etiam si non ferantur in objectum malum malitiæ talis speciei, formaliter ut tale.

Et hinc 3.º. probatur assertio, quia delectatio morosa malitiam mortalem contrahit ab objecto mortaliter malo, cognito ut tali, tamen si sub ea ratione non excitet delectationem: similiter ergo contrahit malitiam talis speciei, ab objecto cognito in ratione mali malitiæ talis speciei, tamen si sub ea specifica ratione non excitet delectationem. Antecedens nullus negare potest: aliàs delectatio morosa, imò & desiderium efficax ratio vel nunquam foret mortalis: cum malitia mortalis objecti, formaliter ut talis, ratio vel nunquam excitet delectationem. *Nemo enim intendens in malum operatur.* Eo tamen non obstante, homo qui peccat, licet per se non velit deformitatem peccati; tamen deformitas peccati aliquo modo cadit sub voluntate peccantis (indirectè scilicet, & interpretativè) dum scilicet magis eligit deformitatem peccati incurere, quàm ab actu cessare. S. Thomas q. 3. de malo a. 2. Consequentiarum bonitatem demonstrat paritas omnimoda. Quemadmodùm enim qui efficaciter desiderat fornicationem cum femina, sciens esse consanguineam, Deo sacram, &c.; sic quòd morosè delectatur de cogitata fornicatione cum femina, sciens esse consanguineam, Deo sacram, &c. licet per se & directè non velit deformitatem incestus, sacrilegii, &c. vult tamen indirectè & interpretativè, dum magis eligit delectari de cogitata fornicatione cum consanguinea, Deo sacra, &c. cognita ut tali, quam ab ea delectatione cessare.

4.º. aliàs delectationes omnes morosæ, in 56 materia venerea, forent ejusdem speciei, non obstante quacumque diversitate objecti, sive utique delectatio foret de copula adulterina, incestuosa, sacrilega, &c. sive de bestiali, sodomitica, &c. saltem quando delectationis motivum non forent objecta illa formaliter ut talia, sed quæ carnalem delectationem excitantia præcisè. At contrarium sequitur ex doctrina Sanctorum, secundùm quam sicut aspectus voluntarius spectaculorum inhonestorum contrahit malitiam specificam objecti repræsentati; ita & cogitatio morosa, quæ est aspectus quidam internus. Id autem quod proximè dixi de aspectu spectaculorum, &c. hæc elegantibus verbis Salvianus exprimit l. 6. de provid. *Speaculorum impuritates nunquam faciunt & agentium, & aspicientium crimen, dum spectantes hæc comprobant, & libenter vident, omnes ea visu ac assensu agunt, ut verè in eos Apostolicum illud cadat: "quia digni sunt morte, ac non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt"*

Amor refrænans carnis opus, & concupiscentiam. clxxxij

tiunt facientibus. Itaque in illis imaginibus fornicationum omnis omnino plebs animi fornicatur. Si in externis imaginibus fornicationum libenter visis animoque versatis, plebs animo fornicatur: ergo & in imaginibus externis adulteriorum, incestuum, &c. libenter visis, &c. animo adulterat, incestuat, &c. Unde Christus Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam moechatus est in corde suo.* Ex quibus verbis Chrysostomus homil. 3. de David & Sautle infert adulterii reos esse plebique spectaculorum spectatores; nec id solum intelligit de aspicientibus ad concupiscendum cum concupiscentia efficaci; verum & inefficaci; uti vidimus n. 53. Vide etiam infra num. 62.

57 Ex his conlectarium est, morosam delectationem specificam sortiri malitiam, in confessione aperiendam, pro specifica diversitate tam personæ representatæ, quam personæ representantis: quia præmissa ostendunt delectationem morosam ejusdem speciei esse cum opere externo, de quo capitur delectatio, idque perspicue tradit S. Thomas supra. Opus verò externum, v. g. fornicatio, specificam diversitatem sortitur pro specifica diversitate tam personæ quæ fornicatur, quam personæ cum qua fornicatur. Enimvero cui, ratione voti v. g. prohibitum est fornicari, prohibitum est de fornicatione delectari. Et sic de aliis.

58 Conjugatus utique, vel conjugata, morose delectatus vel delectata de copula cum persona soluta, tenetur matrimonii sui circumstantiam in confessione aperire: quia peccavit contra fidem & vinculum matrimonii; sicut contra voti sui vinculum peccat Religiosus per ejusmodi delectationem. Siquidem matrimonii, sicut & voti vinculum, non sola ligat corpora, sed & maxime affectus. Per consequens non solum impedit ne conjugatus cum non sua jungatur corpore, sed & ne jungatur venereo affectu, sive efficaci, sive inefficaci, per ejusmodi delectationem; quantumcumque quis mente præscindat circumstantiam status sui: cum se obligaverit ad abstinendum ab ejusmodi delectationibus, ut rectè Turtianus select. p. 2. disput. 16. dub. 1. oppositam opinionem Hurtadi, Eusebii, Hererae, &c. merito censens esse improbabilem.

59 Et hinc ulterius dicendum, delectationem morosam de opere venereo contrahere malitiam cognitam circumstantiarum objecti, etiam si affectus voluntatis à circumstantiis illis præscindat; sicut contrahit malitiam mortalem cognitam operis venerei, licet affectus voluntatis ab ea præscindat. Reverà namque ejusmodi præcisiones illusoriae sunt, ut supra dixi. Nec affectus magis præscindere potest malitiam specificam cognitam, proveniente ex circumstantia personæ representatæ, quam proveniente ex circumstantia personæ representantis, quam Bonæ-Spei (hoc in puncto nobis contrarius disp. 8. de peccatis n.

82.) fatetur reverà præscindi non posse, dum cognoscitur inesse. Cur igitur potius dicit præscindi posse circumstantiam personæ representatæ?

Quia (inquit) habet se antecedenter ad affectum. At similiter circumstantia personæ representatæ habet se antecedenter ad affectum; quemadmodum enim objectum, & quacumque circumstantia se tenens ex parte objecti, habet se antecedenter ad notitiam (juxta illud, *ex objecto & potentia paritur notitia*) ita se habet antecedenter ad affectum. Nec ad hoc magis necesse est quòd habeat se excitativè ad affectum, quam id necesse sit in circumstantia personæ representantis.

Atque hinc amplius ostenditur, præcisiones ejusmodi reverà esse illusorias. Alias enim sequeretur 1. delectationes omnes morosas de objecto quocumque venereo ejusdem esse speciei. 2. non esse mortaliter illicitum, in materia venerea, morose delectari de objecto mortaliter malo, cognito ut tali, dum affectus non tenderet in illud quæ tale. 3. conjugatum & religiosum non peccare contra rationem specificam sui status, admittendo delectationem morosam circa non suam, cum affectiva præcisione à ratione illa specifica, quamlibet hic & nunc cognita. Hoc autem certissime dici non potest. Quemadmodum enim religiosus per votum suum se totum & quoad corpus, & quoad affectum tradidit Deo, & maritus per matrimonium uxori; sic uterque se totum subtrahit cæteris. Religio ergo voti tam impedit ne non religiosus morose delectetur circa religiosum, sub ejusmodi præcisione; quam ne religiosus sub simili præcisione morose delectetur circa personam non religiosam.

CAPUT VIII.

Aspectus impudici & libidinosi haud dubie sunt peccata mortalia.

62 **P**ROBATUR ex Matth. 5. *Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam moechatus est corde suo.* Quæ verba explicans Chrysostomus Homil. 17. in Matth. Christus (inquit) non alium solummodo, sed impudicum quoque coerces affectum, ut discas ubi consistat illud quòd supra Scribarum & Phariseorum nostra præcipitur abundare justitia. Propter quod ait: " Qui viderit mulierem, &c. " Hoc est dicere: qui dat operam in venusta corpora curiosus inveni, & decoras ancipari facies, talique animam spectaculo pascere, & obscenos pulchris etiam vultibus oculos affigere. Non enim idcirco Dominus advenisse contentus est, ut solummodo corpus à malis actibus, sed ut prius animam quoque ab hujusmodi cogitationibus averteret. . . . Propterea non dixit, qui concupivit ad adulterandum, sed qui viderit ad concupiscendum. . . . id est, qui concupiscentiam videndi curiositate sibi ipsi collegerit, quique, nullo omnino cogente, quiescenti animæ feram subitò immiserit. . . . Quod certe etiam veteri le-